

KÜSIMUSTE ja ÜLESANNETE FORMAAT

Kutseeksamil vastamiseks moodustatavad konkreetsele eksamineeritavale antavad komplektid peavad olema võimalikult sarnased ja ühetaolise raskusastmega. Kutseeksamil kasutatakse algoritme, mille alusel valitakse kõigi küsimuste ja ülesannete koguhulgast (puul) konkreetsele eksamineeritavale komplekt vastamiseks. Seetõttu on vajalik, et küsimused ja ülesanded oleksid vajalikul määral formaaditud.

1. Allika (n: standardi (IFAC, IFRS), seaduse) teema kutsetegevuses esinemise sageduse klassifikaator

Igale allikale (n: standard) teemale määratakse klassifikaator skaalal **A** (tase: süntees ja süstematiseerimine (hindamine)), **B** (tase: rakendamine ja analüüs), **C** (tase: teadmine ja mõistmine (arusaam)), mis näitab vastava allika olulisust kutsetegevuses, kasutamissagedust ja asjakohasust Eesti tingimustes. Samas iseloomustab antud klassifikaator nõudeid eksamineeritava erialastele teadmiste ja oskuste. Tase B sisaldab taset C ja tase A sisaldab taset B. Tulenevalt IFAC ja IFRS standardite funktsiooni ja rakenduvuse erisusest, on loomulik, et IFRS standardite puhul on variatsioone klassifitseerimises oluliselt enam kui IFAC standardite puhul.

Tase	Allika olulisus, kasutamissagedus ja asjakohasus Eesti tingimustes. Kutsetegevuseks vajaliku ettevalmistuse taseme, teadmiste, oskuste ja vilumuse kirjeldus.
A	Allikat tundmata pole kutsetegevust viljeleda võimalik, allikas leiab kasutamist põhiliselt kõigis (üle 2/3) kutsetegevuse episoodides ning on Eesti majanduskeskkonna ja ärikultuuri oludele sobiv. Üksikasjalikud ja laiapõhjalised teoreetilised teadmised allika (n: standardi) sisust, oskus ja vilumus teadmisi praktikas rakendada, sh võrdlemine, analüüsimine, seoste loomine, tõlgendamine, süstematiseerimine, hindamine, üldistamine, järelduste tegemine. Töövõtete oskus ja vastav vilumus tasemel, mis võimaldaks neid kasutada igapäevases erialases töös.
B	Allikat tundmata pole kutsetegevust spetsiifilistes sektorites viljeleda võimalik, allikas leiab kasutamist paljudes (üle 1/2) kutsetegevuse episoodides ning on Eesti majanduskeskkonna ja ärikultuuri oludele sobiv. Üksikasjalikud teoreetilised teadmised standardi sisust, oskus ja vilumus teadmisi praktikas rakendada, sh võrdlemine ja analüüsimine. Põhiliste töövõtete oskus ja vastav vilumus tasemel, mis võimaldaks neid kasutada vajadusel erialases töös.
C	Allikat tundmata pole kutsetegevust iseseisvalt viljeleda võimalik, allikas leiab kasutamist mõningates (alla 1/4) kutsetegevuse episoodides ning on Eesti majanduskeskkonna ja ärikultuuri oludele sobiv. Mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine, et aru saada finantsaruandlusest ja audiitortegevusest. Põhiliste töövõtete tundmine.

2. Ülesannete klassifikaator

Ülesande põhiolemuseks on mingit laadi kaasuse lahendamine (n: arvutamine, aruande koostamine või parima ja põhjendatud tegutsemisplaani koostamine). Ülesannete puhul ei anta vastusevariante ette. Vastus tuleb sisestada arvutisse, varem ettevalmistatud vormi. Ülesannete vastuste kontrollimine ei ole 100% automatiseeritud. Ühe ülesande vastamiseks arvestatav keskmine ajakulu on 15 min ja 50 sek.

3. Küsimuste klassifikaator (tüüp)

Küsimuste vastuse kontrollimine on 100% automatiseeritud. Ühe soorituse vastamiseks arvestatav keskmine ajakulu on 3 min ja 10 sek.

Tase	Kirjeldus	Näide ¹
T1 (1/4-st)	Vastuse tüüp: „radio button”. Pead valima ühe vastuse neljast võimalikust. Erandina (max 10%) võib olla valik kahe võimaliku vastuse vahel (nn JAH-EI küsimus).	Keskpank tõstab intressimäära 2% punkti võrra. Millisele suurettevõtte allmääritud osakonnale avaldab see otsus suurimat mõju? A – siseaudit; B – finantsturgude osakond (treasury); C – raamatupidamine; D – logistika; E – personal.
T2 (2/4-st)	Vastuse tüüp: „tick boxes”. Pead valima rohkem kui ühe vastuse neljast võimalikust.	Nõudluse kogutase sõltub valitsuskuludest, _____, _____ ja väliskaubanduse saldost. Millised kaks allpool toodud sõnadest sobivad õigesti eespool toodud lausesse? A – säästmisest; B – maksustamisest; C – investeringutest; D – tarbimisest; E – seadusandlusest.
T 3 (mitu vastet)	Vastuse tüüp: „radio button”. Pead valima ühe vastuse vähemalt kolmest võimalikust, mis vastab ammendavalt esitatud küsimusele.	Milline allpool toodud väidetest on õige? (1) Raamatupidamist peetakse tekkepõhiselt, kui raamatupidamise seadusest ei tulene teisiti. (2) Avaliku sektori üksusega sõlmitava kliendilepingu audiitorteenuse osutaja poolne ning vandeaudiitori ja tema kutsetegevuse muu aruande allkirjastaja peab olema avaliku sektori vandeaudiitor. (3) Audiitori aruande kuupäev on kuupäev, mille audiitor on valinud raamatupidamisaruannete kohta antava aruande dateerimiseks. A - ainult 1; B – 1, 2 ja 3; C – ainult 1; D – ainult 3.
T4 (arv-väärtus)	Pead valima ühe õige arvvaartuse neljast vastusena esitatud küsimusest või sisestama	Ettevõtte bilansikirje vara kokku on 1,0 meek ja kohustused kokku 0,75 meek. Milline on selle ettevõtte netovara?

¹ Õige vastus paiskirjas

	klaviatuurilt arvväärtuse.	õige	A – 1,0 meek; B – 0,75 meek; C – 0,5 meek; D – 0,25 meek; E – 0 meek.
--	----------------------------	------	---

Tabel 1. Küsimuste tüübid

4. Teema kohta koostatavate soorituste² arv

Allikas jaotatakse teemadeks. Igale allika teemale antakse hinnang (vastavalt A, B või C), vastavalt teema kutsetegevuses esinemise sagedusele.

Iga allika teema liigitatakse põhi- või lisateemaks.

	Selgitus
Põhiteema (P)	Teema kohta koostatavate soorituste arv on suur, st teema kohta koostatakse ja esitatakse palju küsimusi-ülesandeid.
Lisateema (L)	Teema kohta koostatavate soorituste arv on väike, st teema kohta koostatakse ja esitatakse piiratud hulgal küsimusi-ülesandeid.

Eri kategooriatega teemadele vastav soorituste (küsimuste (K) ja ülesannete (Ü)) arv.

AP		AL		BP		PL		CP		CL	
K	Ü	K	Ü	K	Ü	K	Ü	K	Ü	K	Ü
3	2	2	0	2	1	1	0	1	0	1	0

5. Kategoriseerimine raskusastmetesse:

Hinnanguline, kõigi küsimuste summaarne raskusaste vastavalt edukate (max tulemus) soorituste arvu suhtele.

Soorituse raskusaste	Eksamineeritavate osatähtsus, kes said soorituse eest max punktid	Kommentaar
väga kõrge	0-40%	Vastavat statistikat peetakse kõigi eksamineeritavate ja kõigi küsimuste kohta. Hinnanguid soorituse raskusastmele antakse pärast vähemalt 5 soorituse saamist (arvestuslikult ja keskmiselt) iga ettevalmistatud küsimuse ja ülesande kohta.
kõrge	üle 40-60%	
keskmine	üle 60-80%	
madal	üle 80-100%	

6. Kategoriseerimine keerukusastmetesse:

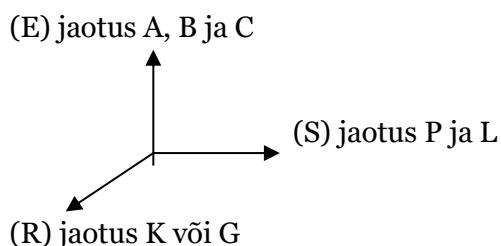
Kategoriseerimisel keerukusastmetesse (lihtne – K või keerukas – G) on soorituse seoste arv teemadega üheks võimalikuks indikaatoriks, kuid mitte ainsaks. Soorituse koostaja võib keerukusastme määramisel lähtuda teistest indikaatoritest, avades ja põhjendades valikut vajadusel soorituse koostamise formaadi eelduste lahtris.

² soorituse üksikjuht. N: kutseeksami jao või alamosa juures kasutatav küsimus, ülesanne või muud tüüpi sooritus.

Nimetus	Selgitus (üks võimalustest)
Lihtne (K)	Sooritus seotakse 1 või 2 teemaga (allikas jaotatud teemadeks)
Keerukas (G)	Sooritus seotakse 3 või enama teemaga

KOKKUVÕTE

Igat sooritust saab iseloomustada kolme tunnusega – a) teema kutsetegevuses esinemise sagedus (E), b) teema kohta koostatavate soorituste arv (S) ja c) keerukusaste (R).

Allika teema kutsetegevuses esinemise sageduse (E), teema kohta koostatavate soorituste (S) arvu ja keerukuse (R) kombinatsioon	Küsimuste ja ülesannete tüübid ³		
	T1 või T2	T3 ⁴ või T4 ⁵	Ü
AL	100%	-	-
G	50%		
K	50%		
AP	-	100%	100%
G		50%	50%
K		50%	50%
BL	100%	-	-
G	50%		
K	50%		
BP	-	100%	-
G		50%	
K		50%	
CP	100%	-	-
G	50%		
K	50%		
CL	-	-	-

Tabel 2. Soorituste proportsionaalne jaotus raskusastmetesse 3 tunnuse alusel

³ vt Tabel 1

⁴ T3 tüüpi küsimusi peab olema kuni 60% T3 ja T4 küsimuste koguarvust.

⁵ T4 tüüpi küsimuse võib vajadusel asendada T3, T2 või T1, kui T4 ei saa koostada või teist tüüpi küsimus on eksamiküsimuse vormistamisel kohasem. Sealjuures tuleks silmas pidada, et soorituse hinnanguline raskusaste jääks kõrgeks, hoolimata asjaolust, et kasutatakse lihtsamat küsimuse tüüpi. Samuti tuleks silmas pidada, et asendatavad küsimustüübid oleks proportsionaalselt kasutatud.

Kutseeksami küsimuste ja ülesannete ning nende vastuste väljatöötamine

Kutseeksami küsimuste ja ülesannete ning nende vastuste väljatöötamine hõlmab:

1. Küsimuste ja ülesannete väljatöötamist;
2. Küsimuste ja ülesannete vastuste väljatöötamist⁶;
3. Küsimuste ja ülesannete õigete vastuste välja toomist;
4. Küsimuste ja ülesannete õigete vastuste põhjenduste (selgituste) väljatöötamist⁷;
5. Väljatöötatud küsimuste ja ülesannete ning nende vastuste ja õigete vastuste põhjenduste (selgituste) üle vaatamine, kontrollimine ja kommenteerimine. Iga väljatöötatud küsimuse või ülesande kohta tuleb üle vaadata, kontrollida ja kommenteerida üks küsimus või ülesanne. Üle vaatamise, kontrollimise eesmärk on tõsta väljatöötatavate küsimuste ja ülesannete kvaliteeti, vältida mitmeti mõistetavusi või vaieldavusi, tulenevalt alusakti tõlgendustest.

⁶ sh punktide andmise algoritm osalise vale lahenduse korral

⁷ maksimaalselt 5 lauset sisulise selgitusega koos viitega allikale (alusaktile) või õige matemaatilise arvutuskäigu või õige lahenduse esitamine.